

Organització de l'espai escolar, materials i habilitats docents

Codi: 102000

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500797 Educació Infantil	FB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Carme Sanjuan González

Correu electrònic: carme.sanjuan@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Neus Ballesteros Ventura

Prerequisits

És aconsellable:

- Identificar els components organitzatius del procés d'E/A així com l'anàlisi dels mitjans didàctics, organitzatius i d'avaluació d'aquest procés. Aquestes temàtiques formen part dels continguts de les assignatures de primer curs anomenades: "Context Social i Gestió Escolar" i "Educació i Contextos Educatius".
- Reflexionar sobre la pròpia experiència escolar.
- Tenir predisposició per al treballar en equip.

Objectius

L'assignatura està orientada a comprendre els recursos espai-temporals en relació a l'organització general del centre educatiu i la coherència que aquests tenen en la concreció d'uns plantejaments institucionals.

Al mateix temps posa les bases del desenvolupament professional com una eina que acompanyarà al/ a la mestre/a al llarg de tot el seu recorregut professional en una constant transformació sustentada en la reflexió de la pròpia pràctica. Tots aquests elements s'estructuren a partir de les necessitats dels infants.

Alguns dels objectius formatius que destacariem de l'assignatura són:

- Elaborar propostes d'intervenció en els espais, en els temps i en els materials escolars que contemplin la situació dels contextos i les persones implicades.
- Desenvolupar habilitats docents.
- Utilitzar la reflexió sobre la pràctica diària com a estratègia de millora continuada de l'activitat professional.

- Desenvolupar actituds de treball col·laboratiu amb la resta de professionals.

Competències

- Analitzar críticament el treball personal i utilitzar els recursos per al desenvolupament professional.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Atendre les necessitats dels nens i les nenes i transmetre seguretat, tranquil·litat i afecte.
- Comprendre que la dinàmica diària en Educació Infantil és canviant en funció de cada nen i nena, grup i situació i saber ser flexible en l'exercici de la funció docent.
- Demostrar que coneix i comprèn els objectius, continguts curriculars i criteris d'avaluació de l'Educació Infantil.
- Demostrar que coneix l'evolució de models de millora de la qualitat amb aplicació als centres educatius.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin a les singulars necessitats educatives dels estudiants, a la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte als drets humans.
- Gestionar la informació relativa a l'àmbit professional per a la presa de decisions.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Reflexionar en grup sobre l'acceptació de normes i el respecte als altres.
- Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la tasca docent.
- Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada nen i nena, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball en l'aula i en l'espai de joc, identificant les peculiaritats del període 0-3 i del període 3-6.
- Valorar la importància de l'estabilitat i la regularitat en l'entorn escolar, els horaris i els estats d'ànim del professorat com a factors que contribueixen al progrés harmònic i integral dels nens i les nenes.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament pràctiques educatives afavoridores de l'atenció a les necessitats dels infants.
2. Analitzar críticament pràctiques educatives des de la perspectiva de l'estabilitat i la regularitat dels components que les configuren i que contribueixin al desenvolupament dels infants.
3. Aplicar de manera crítica estratègies de treball a l'aula i fora de l'aula, tant individualment com col·lectiva per tal de millorar les competències docents.
4. Aplicar estratègies de qualitat per a la millora de l'activitat professional a partir dels canvis científics, pedagògics i socials.
5. Conèixer in situ centres i projectes d'innovació i renovació pedagògica com a motors del canvi per a la qualitat dels centres educatius.
6. Desenvolupar propostes flexibles d'intervenció educativa respectant les característiques dels infants i el context en el que s'intervé.
7. Elaborar, en grup, propostes d'intervenció educativa i/o de formació permanent on la reflexió col·laborativa sigui un component primordial.
8. Mantenir una actitud que consideri la formació permanent com a un element inherent a la professió.
9. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
10. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
11. Utilitzar el disseny curricular vigent per tal d'elaborar propostes d'intervenció didàctica que afavoreixin el respecte de la singularitat cognitiva, motriu i afectiva dels aprenents i considerants els drets universals de les persones.
12. Utilitzar el treball en equip per planificar propostes educatives plantejant seqüències d'ensenyament aprenentatge on s'integrin la organització de l'espai, del temps i del materials de manera diferenciació en el període 0-3 i en el període 3-6.
13. Utilitzar informació significativa per a la professió docent en el desenvolupament de les propostes realitzades.

Continguts

- L'espai escolar i els escenaris educatius.
 - Arquitectura escolar en l'Educació Infantil.
 - Espai escolar i interacció didàctica.
 - L'aula com a nòdul de l'activitat escolar.
 - Aules generalistes i aules específiques en l'Educació Infantil.
 - Seguretat dels espais d'educació Infantil
- L'horari escolar i els temps educatius.
 - Cronos i Kairós en l'Educació Infantil.
 - Temps educatiu i temps escolar en l'Educació Infantil.
 - Temps dels infants i temps dels adults en l'atenció a la Primera Infància.
 - Ritmes i cadències en els horaris i els calendaris escolars.
- Els materials educatius dins i fora del centre.
 - Recursos didàctics i materials escolars en l'Educació Infantil.
 - El mercat dels materials educatius.
 - Materials per als infants i materials per als mestres: funcions.
 - Disseny de material "ex professo".
- Les habilitats docents i el desenvolupament professional dels mestres i les mestres d'Educació Infantil.
 - Funcions i tasques del docent.
 - Capacitats i competències del docent.
 - Actituds, habilitats i destreses del docent.
 - Desenvolupament professional i innovació educativa.
- La reflexió en l'acció com a estratègia per a la millora docent individual i col·legiada.
 - La pràctica reflexiva.
 - El mestre, la mestra i l'equip educatiu com a agent de canvi.

Els elements que constitueixen la microprogramació didàctica (unitat de programació, programació d'aula).

- Els elements fonamentals: bases sociològiques, psicològiques, epistemològiques i pedagògiques.
- Els destinataris de la proposta d'intervenció: característiques i perfils.
- Els elements d'intenció: continguts, objectius i capacitats o competències bàsiques.
- Els elements d'acció: activitats d'ensenyament/aprenentatge i activitats d'avaluació.

Metodologia

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i és sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia de l'assignatura tal i com es mostra en el quadre que hi ha a continuació:

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial en gran grup	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13

Seminaris d'aprofundiment	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13
Tipus: Supervisades			
Treball supervisat a l'aula i a la tutoria	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13
Tipus: Autònomes			
Treball autònom individual i grupal	75	3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13

Avaluació

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el semestre acadèmic mitjançant activitats que es realitzaran tant a l'aula com fora d'ella, incloent la visita programada a una escola bressol. L'assistència als seminaris de l'assignatura és obligatòria, de manera que l'estudiant que no assisteixi al 80%, com a mínim, no podrà ser avaluat.

En l'avaluació dels aprenentatges assolits per l'alumnat es considerarà la participació continuada i activa en les sessions presencials de treball a l'aula, la correcta execució dels treballs, de les pràctiques i de les activitats proposades (tant les individuals com les grupals), així com la implicació personal en la recerca i elaboració d'informació.

És imprescindible aprovar per separat cada bloc de continguts per poder superar l'assignatura, tant la part individual com les propostes grupals.

Les evidències avaluatives constaran de tres pràctiques (una individual i dues grupals), un treball d'aprofundiment reflexiu final de caire individual i una microprogramació didàctica de tipus grupal. Totes les entregues han d'obtenir un mínim de 4 en la seva puntuació per a poder fer mitjana, tot i que la nota final per aprovar l'assignatura ha de ser igual o superior a 5.

La pràctica de l'aula s'entregarà una vegada hagi finalitzat el bloc temàtic 1, la pràctica dels materials en la finalització del bloc temàtic 3 i l'autoinforme d'aprenentatge d'habilitats docents en la finalització del bloc temàtic 4. El treball individual d'aprofundiment reflexiu final s'entregarà abans del període de vacances de Nadal, així com la microprogramació didàctica. També es portarà a terme una presentació del treball reflexiu individual l'última setmana de docència.

Les pràctiques no tindran lloc a recuperació, per contra, els treballs d'aprofundiment reflexiu final i la microprogramació didàctica podran ser recuperades si la nota és inferior a 3,5. En aquest cas, el període de recuperació serà la 2a setmana de gener del 2022.

Si una persona no assisteix a classe en la realització d'una pràctica grupal, l'haurà de realitzar de manera individual per a poder ser avaluada.

No s'acceptarà cap activitat avaluativa entregada fora de termini.

Si no s'entrega una evidència d'avaluació obligatòria, aquesta no podrà ser avaluada i en el seu efecte l'assignatura quedarà directament suspesa.

En totes les activitats (individuals i en grup) es tindrà en compte, la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. L'alumnat ha de ser capaç d'expressar-se amb fluïdesa i correcció i ha de mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser retornada (no avaluada) o suspesa si el professor considera que no compleix aquests requisits mínims.

La copia o plagiat, en qualsevol tipus de prova avaluativa, constitueixen un delicte i es penalitzarà amb un 0 com a nota de l'assignatura, perdent la possibilitat de recuperar-la.

Es considerarà que un treball, activitat o examen està "copiat" quan reproduceix tot o una part del treball d'un/a altre/a company/a.

Es considerarà que un treball o activitat està "plagiat" quan es presenta com a propi una part d'un text d'un autor sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital. (més informació sobre plagiat a http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html)

Els estudiants repetidors s'han de posar en contacte amb el professorat el primer mes de l'assignatura, per tal de pactar el seu pla de treball.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Aprofundiment reflexiu, article divulgatiu (individual)	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 8
Autoinforme d'aprenentatge d'habilitats docents (individual)	10%	0	0	1, 2, 3, 5, 8
Disseny d'una aula (grup)	15%	0	0	6, 7
Materials docents (grup)	10%	0	0	12, 13
Microprogramació didàctica (grup)	25%	0	0	6, 7, 9, 10, 11, 12

Bibliografia

Amann, B. (2016). *Educación para el Desarrollo Sostenible (EDS) y arquitectura escolar. El espacio como reactivo del modelo pedagógico*. Bordón. Revista de pedagogía, 68(1), 145-164.
<https://doi.org/10.13042/Bordon.2016.68109>

Cruz, D. (2009). *Uso del tiempo y el espacio en el aula infantil*. Màlaga: Ediciones Didácticas y Pedagógicas.

Domingo, A. & Gómez Serés, M.V. (2014). *La práctica reflexiva. Bases, modelos e instrumentos*. Madrid: Narcea.

Eurydice (2018). *La profesión docente en Europa: Acceso, progresión y apoyo. Informe de Eurydice*. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones de la Unión Europea. Available from: http://www.uco.es/cde/pdf/actualidad/2018/La_profesion_docente_en_Europa.pdf

Fernández Enguita, M. (2017). *Más escuela y menos aula*. Madrid: Morata

Gairin, J & Ion, G. (2020). *Prácticas educativas basadas en evidencias*. Madrid: Narcea.

Gather, M. & Maulini, O. (2010). *La organización del trabajo escolar*. Barcelona: Graó.

Guaita, C. (2015). *Cronos va a mi clase: reflexiones sobre el tiempo en la educación*. Boadilla del Monte (Madrid): PPC.

Holzschuler, C. (2016). *Cómo organizar Aulas Inclusivas. Propuestas y estrategias para acoger las diferencias*. Madrid: Narcea.

Honoré, C. (2013). *La lentitud como método. Cómo ser eficaz y vivir mejor en un mundo veloz*. Barcelona: RBA

Imbernón, Francisco (2017). *Ser docente en una sociedad compleja. La difícil tarea de enseñar*. Graó. Barcelona.

Lahora, C. (2013). *Las aulas de 0 a 3 años. Su organización y funcionamiento*. Madrid: Narcea.

Le Boterf, G. (2000). *Ingeniería de las competencias*. Barcelona, Gestión 2000/EPISE.

Macbeath, J. (2013). *Col·laborar, innovar i liderar. El futur de la professió docent*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i UOC.

Marcelo, C. (2009). *El profesorado principiante: Inserción a la docencia*. Barcelona: Octaedro.

OECD (2010). *La naturalesa de l'aprenentatge: Utilitzant la recerca per inspirar la pràctica*. Traducció en català disponible en:

https://www.fbofill.cat/sites/default/files/The_Nature_of_Learning-Practitioner_Guide-CAT%5B3%5D%20Copy.pdf

OECD (2017). *The OECD Handbook for Innovative Learning Environments*. Traducció en català disponible en:

<https://drive.google.com/file/d/1r4mZPBDHPbBNbLM6nrXTYzgM4JtYlub/view>

OECD (2019). *Future of education and skills 2030*. OECD learning compass 2030.

https://www.oecd.org/education/2030-project/contact/OECD_Learning_Compass_2030_Concept_Note_Series.pdf

Perrenoud, P. (2007). *Desarrollar la práctica reflexiva en el oficio de enseñar*. Barcelona: Graó.

Prakash, N. (2016). *Diseño de espacios educativos. Rediseñar las escuelas para centrar el aprendizaje en el alumno*. Boadilla del Monte: SM.

RCR Aranda Pigem Vilalta Arquitectes; et al. (2006). *Arquitectura escolar: Guarderías, parvularios, centros de enseñanza infantil, primaria y secundaria*. Madrid: Munilla-Lería.

Schön, D. (1992). *La formación de profesionales reflexivos: Hacia un nuevo diseño de la enseñanza y el aprendizaje en las profesiones*. Barcelona: Paidós.

Silvente, J. (2016) *Diseñar espacios educativos: calidad, estética y amabilidad en el diseño*. Barcelona: Veure, pensar sentir

Trueba, B. (2017). *Espacios en armonía: Propuestas de actuación en ambientes para la infancia*. Octaedro

Programari

No es requereix